

Sygn. akt. I ACa 332/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Jan Sokulski (spr.)
Sędziowie:	SA Anna Pelc SA Grażyna Demko
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Stępień

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 r. na rozprawie sprawy
z powództwa (...) Sp. z o.o. w D.

przeciwko (...) Sp. z o.o. w M.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego- Sądu Gospodarczego w Rzeszowie

z dnia 5 kwietnia 2013 r., sygn. akt VI GC 329/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu – Sądowi Gospodarczemu w Rzeszowie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Sp. z o.o. w D. domagała się w postępowaniu upominawczym od (...) Sp. z o.o. w M. kwoty 80.500 euro z ustawowymi odsetkami bieżącymi od następujących kwot:

- 2.300 euro od dnia 31.01.2012 r. do dnia zapłaty
- 2.300 euro od dnia 14.02.2012r. do dnia zapłaty
- 2.300 euro od dnia 18.02.2012r. do dnia zapłaty
- 6.900 euro od dnia 21.02.2012r. do dnia zapłaty
- 6.900 euro od dnia 01.03.2012r. do dnia zapłaty
- 4.600 euro od dnia 17.03.2012r. do dnia zapłaty

- 2.300 euro od dnia 20.03.2012r. do dnia zapłaty
- 2.300 euro od dnia 24.03.2012r. do dnia zapłaty
- 4.600 euro od dnia 27.03.2012r. do dnia zapłaty
- 2.300 euro od dnia 03.04.2012r. do dnia zapłaty
- 2.300 euro od dnia 10.04.2012r. do dnia zapłaty
- 9.200 euro od dnia 17.04.2012r. do dnia zapłaty
- 2.300 euro od dnia 01.05.2012r. do dnia zapłaty

oraz kosztów procesu.

W przypadku skierowania sprawy do postępowania zwykłego zasądzenia kwoty 80.500 euro z ustawowymi odsetkami od wskazanych kwot i terminów również z uwzględnieniem kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazała, że na zlecenie P. A. wykonywała przewozy towarów ze Szwecji do Polski, których odbiorcą była pozwana Spółka.

Mimo przesłanych faktur nadawca nie uiścił przewoźnego w łącznej kwocie 80.500 euro a w takiej sytuacji zgodnie z art. 51 ust. 1 prawa przewozowego obowiązek ten ciąży na stronie pozwanej (odbiorcy przesyłki) niezależnie, że był to przewóz międzynarodowy regulowany Konwencją CMR.

Wobec nie dokonania wyboru prawa właściwego dla umowy przewozu towarów, prawem właściwym zgodnie z art. 5 ust. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) jest prawo państwa, w którym przewoźnik ma miejsce zwykłego pobytu oraz w którym znajduje się miejsce dostawy czyli prawo polskie.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Przyznała, że na mocy zawartej umowy od spółki (...) z/s w Szwecji otrzymała żywicę a każde zamówienie było potwierdzane dokumentem (...) i realizowane na warunkach dostawy (...) P. – zgodnie z I. 2000.

Zarówno organizacja transportu jak i poniesienie wszystkich kosztów, poza celnymi, ciążyło na spółce szwedzkiej, która w miesiącu kwietniu 2012 r. zawiadomiła, że nie jest w stanie realizować bieżących zobowiązań. W dniu 9 maja 2012 r. Sąd szwedzki ogłosił upadłość tego podmiotu.

W celu zabezpieczenia swoich należności strona powodowa zatrzymała transport z zamówieniem nr (...), zaś w listach przewozowych nie wskazano wysokości przewoźnego.

Przedmiotowa sprawa podlega rozpoznaniu w oparciu o przepisy Konwencji CMR a zgodnie z brzmieniem jej art. 4 list przewozowy stanowi dowód zawarcia umowy przewozu i musi zawierać wszystkie elementy określone w art. 6 Konwencji w tym wysokość przewoźnego.

Na podstawie dołączonych do pozwu faktur wystawionych na rzecz Spółki szwedzkiej nie można ustalić jakie były postanowienia umowy łączącej stronę powodową z nadawcą przesyłki, w jakim zakresie umowa została zrealizowana. Dopisane na niektórych dokumentach kwoty 2.300 euro nie dają podstaw do uznania, że jest to wysokość przewoźnego.

List przewozowy do zamówienia nr (...) z 7 lutego 2012 r. nie został przyjęty i pozwana spółka nie może być zobowiązana do zapłaty przewozowego z tego transportu.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy Sąd Gospodarczy w Rzeszowie oddalił powództwo oraz zasądził od powodowej Spółki na rzecz strony pozwanej kwotę 7.217 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Z dokonanych ustaleń wynika, że na podstawie zleceń składanych przez P. P. – Szwecja powód wykonywał przewóz towarów na trasie z P. w Szwecji do P. w Polsce. Odbiorcą towarów była strona pozwana, zaś przewozy udokumentowane zostały listami przewozowymi CMR, w których nie została określona kwota przewoźnego.

Wobec wykonania przewozu powodowa Spółka wystawiła na rzecz P. P. – Szwecja faktury, z których każda opiewa na kwoty 2.300 euro. Pismem z 13 czerwca 2012 r. przewoźnik wezwał stronę pozwaną do zapłaty dochodzonej pozwem kwoty.

Między stronami nie było sporu, że przewóz miał charakter międzynarodowy, został wykonany a w listach przewozowych CMR nie wskazano kwoty przewoźnego.

Odmienne stanowiska dotyczyły jedynie realizacji zamówienia nr (...) wystawionego w dniu 7 lutego 2012 r.

Odnosząc się do podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji nie podzielił stanowiska powodowej Spółki co do odpowiedzialności odbiorcy za zapłatę przewoźnego.

Skoro przewozy miały charakter międzynarodowy to do tego rodzaju transportów mają zastosowanie przepisy Konwencji o Umowie Międzynarodowego Przewozu Towarów (CMR) z dnia 19 maja 1956 r. (Dz. U. z 1962 r. nr 49, poz. 238 ze zm.), a jedynie w sprawach w niej nieuregulowanych zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. prawo przewozowe (art. 1 ust. 3 cyt. ustawy).

Natomiast Konwencja CMR reguluje zarówno prawa i obowiązki przewoźnika, jak i odbiorcy towaru (art. 13 ust. 1 i 2 Konwencji) co powoduje, że w tym zakresie krajowe prawo przewozowe nie ma zastosowania.

Zgodnie z art. 13 ust. 2 Konwencji odpowiedzialność odbiorcy za zapłatę należności za przewóz ogranicza się do kwoty wskazanej w liście przewozowym. Gdy w liście przewozowym nie wskazano wysokości przewoźnego i innych kwot należnych przewoźnikowi nie można dochodzić tych należności od odbiorcy przesyłki. Zachodzi to w sytuacji jak w niniejszej sprawie kiedy nadawca przyjął na siebie obowiązek zapłacenia należności przewoźnikowi.

Ta wyraźna regulacja zawarta w art. 13 Konwencji CMR wyłącza zastosowanie w niniejszej sprawie art. 51 prawa przewozowego a konsekwencją nie wskazania w liście przewozowym wysokości przewoźnego powoduje, że brak jest podstaw do obciążenia odbiorcy towarów obowiązkiem zapłaty tej należności.

Strona powodowa zaskarżając w całości wyrok Sądu Okręgowego zarzuciła;

naruszenie prawa materialnego – art. 51 w zw. z art. 1 ust. 3 prawa przewozowego poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie ma zastosowanie art. 13 ust. 1 Konwencji CWR.

Wskazując na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa względnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Słusznie wskazano w apelacji, że postanowienia Konwencji CMR nie regulują odpowiedzialności odbiorcy względem przewoźnika odnośnie zapłaty należności ciężących na przesyłce w związku z wykonaniem umowy przewozu, a Sąd Okręgowy błędnie uznał, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy ma zastosowanie art. 13 Konwencji CMR, kiedy reguluje on prawa odbiorcy wobec przewoźnika odnośnie wydania towaru, nie zaś prawo domagania się należnego przewoźnego, którego nie pokrył nadawca przesyłki.

Przepis art. 13 cytowanej Konwencji – jak trafnie zarzuca apelacja – dotyczy konkretnych okoliczności wskazanych w tym przepisie tj. gdy po przybyciu przesyłki do miejsca wydania odbiorca żąda od przewoźnika wydania drugiego egzemplarza listu przewozowego (wraz z przesyłką odbiorca otrzymuje oryginał listu przewozowego) lub wskutek zaginięcia przesyłki albo opóźnienia terminu dostawy odbiorca chce dochodzić w imieniu własnym wobec przewoźnika praw wynikających z umowy przewozu. Wtedy, zgodnie z ust. 2 powołanego przepisu, chcąc skorzystać z wyżej wymienionych praw odbiorca wcześniej obowiązany jest zapłacić kwotę należności wynikającą z listu przewozowego, zaś co dzieje się w przypadku, gdy w liście przewozowym brak wskazania przewoźnego nie jest objęte przedmiotem niniejszego postępowania.

Natomiast w Konwencji CMR nie została uregulowana kwestia zapłaty przewoźnego, jeśli należna z tego tytułu kwota nie została uiszczona przez nadawcę przesyłki. Wobec powyższego zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (Dz. U. z 2000 r., nr 50, poz. 601 z późn. zm.) zastosowanie znajdzie art. 51 ust. 1 tej ustawy, w myśl którego przez przyjęcie przesyłki i listu przewozowego odbiorca zobowiązuje się do zapłaty należności ciężących na przesyłce.

W konsekwencji odbiorca przesyłki staje się zobowiązany do zapłaty należności ciężących na przesyłce, a wynikający z przepisu art. 51 ust 1 prawa przewozowego obowiązek odbiorcy przesyłki wobec przewoźnika istnieje nawet wówczas, gdy z umowy między odbiorcą, a nadawcą wynikało, że należność ta będzie obciążać nadawcę (vide: wyrok SN z 19 marca 1999 r. II CKN 231/98 OSNC 1999/10/179, wyrok SN z 7 grudnia 2005r V CK 405/05 LEX nr 407063).

Jak podkreślono w orzecznictwie (uzasadnienie wyroku SN z dnia 5 grudnia 2003 r. IV CK 264/02 Lex nr 172824) to umowa przewozu zawarta pomiędzy nadawcą towaru, a przewoźnikiem na podstawie międzynarodowego listu przewozowego, podlega ocenie w świetle postanowień Konwencji CMR. Postanowienia te mają pierwszeństwo przed prawem krajowym, które znajduje zastosowanie tylko wówczas gdy Konwencja do niego odsyła (tak też wyrok SN z dnia 9 września 2004 t. 2 zd. 2; II CK 24/04 Lex 194133), albo gdy pewnych kwestii w ogóle nie reguluje (tak też uzasadnienie wyroku SN z dn. 17 listopada 1998r. III CKN 23/98 OSNC 1999/4/85.

Podniesione w apelacji wyłącznie zarzuty naruszenia prawa materialnego powodują, że Sąd II instancji winien przyjąć za własne ustalenia Sądu Okręgowego i na ich podstawie stanowić o prawidłowym zastosowaniu prawa materialnego względnie stosownie do treści art. 382 kpc uzupełnić w postępowaniu apelacyjnym materiał dowodowy w niezbędnym zakresie w celu dokonania prawidłowego wyboru normy prawnej lub subsumcji.

Mimo przeprowadzenia przed Sądem I instancji dowodów z faktur, zleceń, listów przewozowych w znacznej części dokumentów w języku angielskim i przyznania im waloru wiarygodności to materiał ten był jedynie podstawą do ustalenia, że strona powodowa wykonywała przewozy między Spółką mającą siedzibę w Szwecji (nadawca przesyłki) a stroną pozwaną odbiorcą, oraz że w listach przewozowych nie określono przewoźnego.

Pominięto istotne z racji mającego mieć zastosowanie prawa materialnego zarzuty zawarte w odpowiedzi na pozew, że pozwana spółka nie знаła treści umowy łączącej nadawcę z przewoźnikiem (treści umowy międzynarodowej łączącej te podmioty), sposobu ustalenia i wysokości kwoty przewoźnego oraz czy powodowa Spółka działała tylko jako przewoźnik czy też jako spedytor, bowiem należności za spedycję nie są tymi, które mogą obciążać odbiorcę.

Nie ustalono też czy wskazane zlecenia potwierdzone listami przewozowymi nie zostały opłacone przez nadawcę, jeszcze przed ogłoszeniem upadłości tego przedmiotu – w tym zakresie należałoby wyjaśnić czy nadawca odmówił zapłaty tj. zwrócił faktury czy też dokonał odmowy zapłaty w inny sposób względnie czy powód zgłosił wierzytelności z tego tytułu w postępowaniu upadłościowym.

Dodać należy, że jeśli należności przewozowe nie wynikają z listu przewozowego, przewoźnik winien wykazać – stosownie do art. 6 kc nie tylko wysokość przewoźnego ale również sposób jego wyliczenia.

Doszło w tej sytuacji do nierozpoznania istoty sprawy, skoro Sąd Okręgowy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna unicestwiająca roszczenie, co uzasadnia uchylene wyroku do ponownego rozpoznania i wyjaśnienia wyżej wymienionych kwestii.

Z tych względów na zasadzie art. 386 § 4 kpc i art. 108 § 2 kpc należało orzec jak w sentencji.